

Van grote waarde voor opera

Peter van der Lint

AMSTERDAM – Tijdens een vakantie in Parijs is afgelopen zaterdag basbariton Henk Smit op 78-jarige leeftijd plotseling overleden. Een vertegenwoordiger van de familie heeft dat bekendgemaakt. Smit behoorde tot de beste operazangers van Nederland. Sinds zijn debuut in 1958 bij De Nederlandse Opera (DNO) bleef hij van vaste en onschatbare waarde voor het gezelschap. Smit wisselde begin jaren '80 succesvol van stemvak. Van echte bas maakte hij de sprong naar heldenbariton.

Vanaf 1980 zong Smit elk jaar een belangrijke rol bij DNO. Die nauwe verbintenis duurde tot 2001, toen hij er zijn laatste optredens had, als Varlaam in Moessorgski's 'Boris Godoenov'. In datzelfde jaar zong hij bij de Nationale Reisopera nog Don Pizarro in Beethovens 'Fidelio' met Miranda van Kralingen in de titelrol. Ook bij de Reisopera – voorheen Opera Forum – was Smit een graag geziene zanger. Hij debuteerde er in 1979 als Figaro in Mozarts 'Le nozze di Figaro'. Ondanks die trouw aan de Nederlandse gezelschappen (hij zong in 'Tosca' en 'Don Pasquale' bij Opera Zuid), maakte de bariton ook naam in het buitenland.

Henk Smit werd geboren op 25 mei 1932 in Surhuisterveen en verhuisde op jonge leeftijd naar Toronto; daar studeerde hij aan het conservatorium. Op zijn 28ste keerde hij terug naar Nederland om in Amsterdam verder te studeren bij Felix Hupka en Hermann Schey.

Toen hij in 1958 bij DNO zijn debuut maakte als Angelotti in 'Tosca' stond hij op de bühne naast Gré Brouwenstijn, Johan van der Zalm en Scipio Colombo. In 1961 won hij de tweede prijs op het Internationaal Vocalisten Concours in Den Bosch. Daarna leerde hij het operavak door middel van vele kleine optredens in legio opera's bij DNO en elders. In 1971 mocht hij de rol van Zaccaria zingen in Verdi's 'Nabucco', naast grootheden als Jan Derksen en Pauline Tinsley. Van die uitvoering is een live-opname bewaard gebleven.

Zoals gezegd kwam Smits carrière vanaf 1980 in een stroomversnelling. In het Holland Festival vertolkte hij de rol van Lamme Goedzak in

Bariton Henk Smit als baron Scarpia in 'Tosca' van Giacomo Puccini bij Opera Zuid in 1996.

FOTO DEEN VAN MEER/HOLLANDESE HOOGTE

'Thijl' van Jan van Gilse. Een jaar later zong hij Klingsor in Wagners 'Parsifal' en Jack Rance in Puccini's 'La fanciulla del West'. De omslag naar het baritonvak werd glansrijk voltooid toen hij 1982 bij DNO de titelrol vertolkte in Verdi's 'Simon Boccanegra'. Het waren historische uitvoeringen, omdat met Cristina Deutekom, Adriaan van Limpt en Pieter van den Berg ook de andere rollen met Nederlanders waren bezet.

Tot de hoogtepunten van Smits latere carrière behoren de titelrol in Alban Bergs 'Wozzeck' (Opera Forum, 1993) en zijn vertolking van Nibelung Alberich in Wagners 'Der Ring des Nibelungen'. Vooral met deze laatste rol maakte Smit in de jaren 1997 tot 1999 grote indruk. Het droeg ertoe bij dat de eerste complete in Nederland geproduceerde uitvoering van de 'Ring' zo'n

weergaloos succes werd.

Daarna trad Smit nog sporadisch op. Prachtig was dat hij in 2005 nog de kans kreeg om een droom in vervulling te laten gaan: het zingen van een van zijn lievelingsrollen. In een voorstelling met louter jonge zangers was hij een weergalozende en ontroerende ridder-met-het-droevigelaat in Massenet's 'Don Quichotte'. Met zijn ietwat ruige en expressieve geluid wist hij op 73-jarige leeftijd nog steeds de juiste snaar te raken. Dat hij in diezelfde week op de zeer korte termijn van amper een paar uur met een geleend jasje en een geleende bril inviel voor een collega in Sjostakovitsj' Dertiende symfonie 'Babi Yar' (ZaterdagMatinee, Radio Filharmonisch Orkest) tekent de nuchtere en onverschrokken mentaliteit waarmee Smit zijn vak op uiterst professionele manier, zonder poespas, beoefende.